

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

dicitur, quæ fuit filia Regis Angliæ, & tempore Pipini & Caroli Regum Galliæ, Abbatissam egit in cœnobio Heidenheimensi. Olim in Papatu pro Dea frumenti habita est, sicut Ceres apud Ethnicos, & quia communis opinio tum fuit, & adhuc obtinet, veneficas hæc nocte conventus instituire, choreas agere, & grandines, erucas, frigora ra, aliasque frugibus minus proficuas tempestates excitare, imploratum est Walpurgæ auxilium, ut malum illud arceat & fruges in hominis emolumentum custodiat. Nos missâ hæc idololatriâ ad Deum confugere debemus, sine cujus permissione Diabolus ne pediculum quidè efficere potest, Ex. 8. v. 18.

Jam prælectam Evangelii pericopen ad manus sumemus, quæ tres partes complectitur, ut sunt

I. *Christi consolatio.*

II. *Thomæ interrogatio.*

III. *Philippi sollicitatio.*

J. J.

EXEGESIS.

Ecce ego consolabor vos, inquit Jehova, quis tu ut timeas ab homine mortali, & à filio hominis, qui quasi scœnum arefces? Esa. 51. v. 12. Hoc ipso opere demonstrat in prælecta pericope, ubi varia adhibet argumenta consolatoria, quibus discipulos suos per concionem suam de abitu nimirum perturbatos, erigit, & quidem

I. *Timoris expulsionem*, quando ait: Ne turbetur cor vestrum. Ubi non simpliciter omnem perturbationem prohibet, quæ in rebus humanis frequentissima est, sed nimiam duntaxat & immoderatam, quæ cum desperatione sæpe conjuncta est. Ita perturbantur ethnici, qui spem non habent, 1. Tess. 4. v. 13. justus autem in morte etiam sperat, Prov. 14. v. 32. siquidem in virtute

Dei ambulat, Psal. 71. v. 16. qui ipsum confortat, Phil. 4. v. 13. & interiori Spiritus S. testimonio roborat, ut gloriatur in tribulationibus, Rom. 5. v. 3. certus quod neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, &c. separare ipsum possint à dilectione Dei, quæ est in Christo Jesu, Rom. 8. v. 38. 39.

Perturbentur igitur impii, quibus non est pax, Es. 48. v. 22. nos gloriabimur in Deo salutari nostro, canentes cum Ecclesia.

Ein feste Burg ist unser Gott / etc.

II. *Fidei ascensione.* Nam creditis in Deum, inquit, & in me credite, qui sum veri & æterni Dei verus & cœternus filius, & per consequens, verus cum Patre Deus. Si creditis hoc, ut quidem antea confessi estis, Matth. 16. vers. 16. utique etiam credetis me omnipotentem, veracem & misericordem esse, quæ Dei veri attributa sunt. Hæc fides latus vobis clypeus erit, quo omnem trepidationem remove poteritis. Est enim victoria, quæ mundum vincit, 1. Joh. 5. vers. 4. quam virtutem habet inde, quia tribus columnis innititur, contra quas portæ inferorum non prævalebunt, Matth. 16. v. 18. ut sunt

Primò *Christi veritas*, quæ implet quod promissit, nam cœlum inquit, & terra transibunt, sed verba mea nunquam, Luc. 21. v. 33.

Secundò *Christi fidelitas*, quæ suos ultra vires tentari nunquam permittit, 1. Cor. 10. v. 13. nam miserationes ejus non defecerunt, novæ diluculo, Thr. 2. v. 22.

Tertiò *Christi facultas*, quæ quod vult, in actum producere potest, siquidem omnis potestas ipsi tradita est in cœlo & in terra, Matth. 28. v. 18.

Qui talem fidem habet, non commovebitur in æternum, sed cum Davide in omnibus periculis vires colligere & dicere potest:

potest: Hæc est infirmitas mea, mutatio dextræ excelsi, Psal. 77. v. 11.

III. *Celi promissione.* Nam in domo Patris mei, inquit, mansiones multæ sunt, sin minus, dixissem vobis, quia vado parare vobis locum. Quæ allegoriâ est regni cælestis descriptio, à speciosissimis mundi hujus palatiis desumpta, quæ certis conclavibus & habitaculis distinguuntur, non quod in cælesti gloria ejusmodi corporalia sint futura palatia, sed Scriptura in his & similibus ad captum nostrum descendere, & sub imagine rerum, quæ nobis in hoc mundo arident, vitæ æternæ jucunditates depingere solet, quas aliàs teste Paulo oculus non vidit, & auris non audit, 1. Cor. 2. v. 9.

Hic non habemus manentem civitatem, Ebr. 13. v. 14. sed adventæ sumus & peregrini, sicut omnes Patres nostri, Pl. 39. vers. 13. & si vel maxime domuncula quædam nobis obtingit, lutea est, Job. 4. v. 19. terrestris est, 2. Corinth. 5. v. 1. transitoria est, 1. Cor. 7. v. 31. confidite fratres, ibi nobis inhabitanda dabitur.

I. *Domus speciosa,* domus nimirum Patris cælestis, in qua melius est ad limen sedere, quam diu habitare in tabernaculis peccatorum, Pl. 84. v. 11. januæ firmiter obsecratae sunt, ut neq; mors, neque ullus alius hostis corporalis penetrare possit, Angeli enim custodiunt illam, Apoc. 21. v. 12. Murus, quo domus hæc cingitur, igneus est, & transcendendi non potest, Zach. 2. vers. 5. Tectum est tutela altissimi, & obumbratio omnipotentis, Psal. 91. vers. 1. Fenestrae sunt claritas Dei, & lucerna ejus agnus, Apoc. 21. vers. 23. cibus est convivium pinguium, convivium vini defecati, Ela. 25. v. 6. potus torrens voluptatis, Psal. 36. vers. 9. Lectus dulcissima requies ab omnibus molestiis, Apoc. 14. v. 13.

2. *Domus pretiosa,* propter stabilitatem, quia mansionem ibi inveniemus. Hic incertis omnes vagamur sedibus, 1. Cor. 4. v. 11. sed este bono animo dilecti, Christus præparavit vobis mansionem in cælis, ibi bonum erit habitare, Matth. 17. v. 4. quia mors non amplius erit, Apoc. 21. v. 4. sed justus vivent in æternum, Sap. 5. v. 16.

3. *Domus spatiosa,* ubi multæ *μοναὶ* sive mansiones erunt, non uni vel alteri, sed omnibus electis præparatae, siquidem unusquisque sat spatii, sat gaudii, sat præmii, habebit, etiam si numerus in multa militia excreseat. Hinc Anshelmus: hæreditas, inquit, vitæ æternæ in qua coheredes erimus non minuitur possessorum copia, nec fit angustior hæredum numerositate, sed tanta est multis quanta est paucis, tanta singulis quanta omnibus, *διότι* nimirum *καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν*, 2. Cor. 4. v. 17. ad quam passiones hujus seculi collatae non sunt condignæ, Rom. 8. v. 18.

IV. *Reditus assertione.* Etsi abiero, inquit, & locum vobis paravero, tamen iterum veniam, & assumam vos ad meipsum, ut ubi ego sum, vos quoque sitis. Hæc promissio impleta est ratione Apostolorum statim post resurrectionem, Act. 1. v. 3. implebitur autem ratione omnium fidelium in extremo die, 1. Thess. 4. v. 17. Egregia certe consolatio, quâ nos erigere possumus in omnibus arumnis & tribulationibus hujus seculi. Christus non relinquet nos orphanos, Joh. 14. v. 18. sed iterum veniet & assumet nos in novissimo die, tunc qui compassi sumus, congregabimus etiam, & qui comortui sumus convivemus, 2. Tim. 2. v. 11. 12.

Quamvis enim jam nobiscum est, & in medio candelabrorum ambulat, Apocal. 1. v. 13. Matth. 18. v. 20. omnibus diebus usque ad

De Secundo.

ad consummationem seculi, Matt. 28. v. 20. adeoque suo nos auxilio confortat in omnibus adversitatibus, & promissionem implet, quâ se obstrinxit, Psa. 91. v. 14. 15. 16. tamen in extremo die plenaria futura est liberatio, quando corpus nostrum hæmile transformabit, ut *σῆμα ὄφθου* & conforme fiat corpori suo glorioso, Phil. 3. v. 21. & assumet electos suos, ut cum ipso fiat in perpetuum, Joh. 12. v. 26.

V. *Fidei instructione.* Nam quod ego abeam, inquit, scitis, & viam scitis. Quibus verbis ipsis quasi in memoriam revocat, quod sæpius hæctenus de habitu suo ad Patrem inculcaverat, ne consternarentur, quasi insolitum quid ipsis contigisset, sed gauderent potius propter commodum inde emergens, Joh. 19. v. 7.

Talem instructionem suppeditat nobis sacra scriptura in omnibus ferè capitibus.

1. *De habitus necessitate.* Nam omnibus positum est semel mori, Ebr. 9. v. 27. Causa est peccatum, Rom. 5. v. 12.

2. *De via austeritate.* Nam per multas tribulationes oportet nos ingredi in regnum cælorum, Act. 14. v. 22. Sicut Elias in tempestate magna equis & curribus igneis ad cælum sublatus est, 2. Reg. 2. v. 11.

3. *De termini felicitate,* quod perducatur nos illa via, nimirum ad Patrem & Patriam cælestem, ubi *πολιτεία* nostrum, Phil. 3. v. 20. & animæ centrum, quod in visione Dei terminatur, 1. Cor. 13. v. 12. Quis igitur perturbetur sub crucis ergastulo? quis animum despondeat in mortis periculo? Beati qui in Domino moriuntur à modo, Apoc. 14. vers. 13. beatus qui suffert tentationem, Jac. 1. vers. 12.

Christi consolationem excipit Thomæ interrogatio, circa quam duo ponderanda veniunt:

I. *Thematis qualitas,* quod his verbis exprimitur: Domine, nescimus quo abeam, & quomodo possumus viam scire? Unde patet, quæstionem hinc esse de via ad cælum & æternam beatitudinem, quod certè thema est 1. *arduum.* Multi stultis & inutilibus quæstionibus se macerant, quæ nil nisi lites generant, 2. Tim. 2. v. 23. & ad ædificationem, quæ est in fide, nihil faciunt, 1. Tim. 1. v. 4. sed apage tales quæstiones, & si quærere aliquid vis, quære cum Thoma, non quod supra fidem est, sed quod à fidei incrementum pertinet, juxta illud Hieronymi: *Discamus in terris, quorum scientia perseverat in cælis.* Nam Christum diligere plus est quam omnia scire, Eph. 3. v. 19.

2. *appositum,* quia ad Christum defertur Prophetam illum magnum, in quo omnes thesauri sapientiæ & scientiæ reconditi jacent, Col. 2. v. 3. Hic optimè respondere potest ad omnes sophisticationes adversariorum, ut docent specimina, quæ in diebus carnis suæ edidit, Matt. 22. v. 24. seqq.

Quoties igitur in rebus fidei scrupulus aliquis tibi injicitur, non consule rationem, quæ certa est, & non percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei, 1. Corinth. 2. vers. 14. sed ad Christum propera, qui respondet tibi adhuc in Scripturis de ipso testantibus, Joh. 5. vers. 39. ibi omne consilium Dei nostram salutem concernens revelatum invenies, Act. 20. vers. 27.

II. *Responsionis suavitas,* quæ continetur

1. *Informatio.* Nam ego sum via, veritas & vita, inquit Christus, nemo venit

Z z

ad Pa-